

Statistische Trends

De werk-privébalans van vaders met jonge kinderen

Marjolein Korvorst

2019

Inhoud

1. Inleiding 3
  2. Arbeidspositie vaders 4
  3. Arbeidsduur vaders 6
  4. Gebruik van verlofregelingen door vaders met baby's 7
  5. Ouderschapsverlof 8
  6. Thuiswerken 9
  7. Vaders over (autonomie in) de werk-privébalans 10
  8. Samenvatting 11
- Literatuur 11
StatLine 12

Het krijgen van kinderen maakt dat ouders keuzes moeten (gaan) maken over de combinatie van arbeid en zorg. In dit artikel staan vaders van kinderen tot twaalf jaar centraal. Hoe ziet hun arbeidspatroon eruit vergeleken met mannen zonder kinderen; maakt het aantal kinderen in het gezin verschil en is de leeftijd van het jongste kind relevant? Hoe vaak maken vaders gebruik van opties zoals deeltijdwerken of thuiswerken? En hoe ziet de werkweek van de partner eruit? Hoeveel vaders maken gebruik van verlofregelingen om voor hun kind(eren) te kunnen zorgen? En vinden zij werk en gezinsverantwoordelijkheden wel eens met elkaar botsen?

1. Inleiding

In steeds meer gezinnen werken beide ouders. Mannen houden sterk vast aan hun voltijdse werkweek, ook als ze kleine kinderen hebben. Vaders met een partner hebben met circa 40 uur van alle mannen de langste werkweek (Alejandro Perez, Van den Brakel en Portegijs, 2018). Desondanks heeft de helft van de mannen met een kind van één jaar minimaal een halve 'papadag' per week (CBS, 2016). Bijna de helft van hen neemt hiervoor ouderschapsverlof op of werkt deeltijds.

In bijna alle landen van de EU hebben ouders tegenwoordig twee keer zoveel tijd ter beschikking met hun kinderen vergeleken met vijftig jaar geleden (zie The Economist, 2017). Dit geldt voor moeders, maar zeker ook voor vaders: hun gemiddelde 'vaderzorgtijd' met de kinderen steeg van zestien minuten per dag naar bijna een uur in een halve eeuw tijd, ook in Nederland. Vergeleken met andere EU-landen verschillen vaders en moeders in Nederland weinig in de tijd die ze aan zorg besteden (Van den Brakel en Merens, 2018).

Met een doorgaans voltijds werkweek en steeds meer zorgtijd rijst de vraag hoe vaders werken en zorgen combineren. Nemen ze ouderschapsverlof op? Werken ze thuis? Moeten ze op het werk of thuis wel eens verstek laten gaan? Dit artikel brengt de groep werkende vaders met jonge kinderen tot twaalf jaar cijfermatig in beeld. Het zoomt in op het arbeidspatroon van vaders (en hun partners); de mogelijkheid tot werken in deeltijd en tot thuiswerken; de verschillende verlofsoorten die vaders tot hun beschikking hebben om arbeid en zorg optimaal te combineren en de mate waarin zij dat wel of juist niet doen. Speciale aandacht is er voor het geboorteverlof en ouderschapsverlof. Het kabinet heeft recent de mogelijkheden voor zorgverlof voor jonge vaders (vlak na de geboorte) verruimd. Verder wordt stilgestaan bij de achtergrondkenmerken van vaders, zoals onderwijsniveau, het aantal kinderen en de leeftijd van het jongste kind.

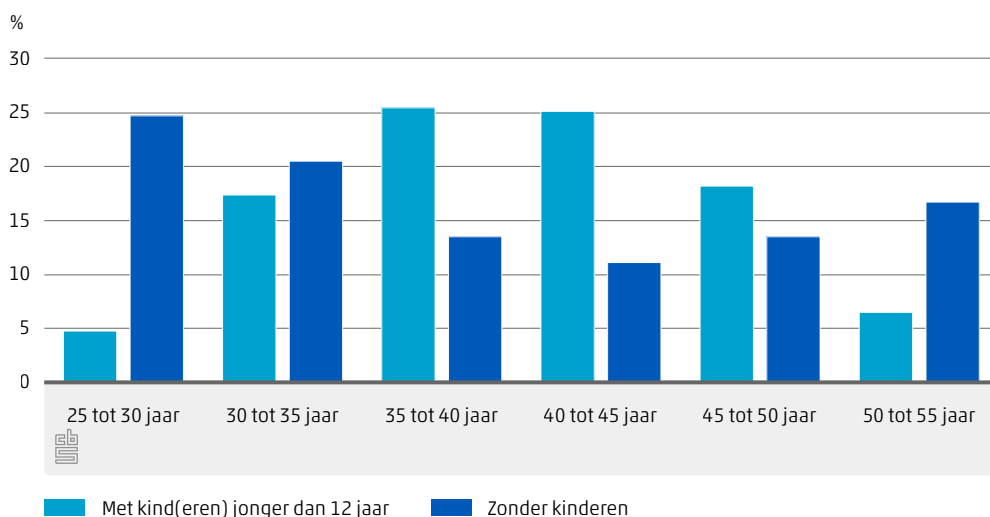

De onderzoekspopulatie bestaat uit mannen met kinderen tot twaalf jaar, die deel uitmaken van de werkzame beroepsbevolking. De gegevens voor dit artikel zijn grotendeels ontleend aan de Enquête beroepsbevolking (EBB) van het CBS, een doorlopend steekproefonderzoek onder huishoudens en personen. Voor dit artikel zijn in het bijzonder vragen gebruikt uit de tweejaarlijkse Arbeid en zorg module van de EBB. De gegevens over de relatie tussen (thuis)werk en privé zijn afkomstig uit

de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (NEA) 2017, een onderzoek naar de werksituatie van werknemers in Nederland van het CBS en TNO.

In 2017 bestond de onderzoekspopulatie uit 1,9 miljoen vaders. Gemiddeld zijn mannen in Nederland bijna 33 jaar oud wanneer ze voor het eerst vader worden. Deze leeftijd is al enkele jaren stabiel. Ook het kindertal per man is al jaren nagenoeg stabiel met gemiddeld 1,6 kinderen (CBS StatLine, 2018a).

Leeftijdopbouw werkende mannen, 2017

De arbeidsmarktpositie van werkzame vaders wordt in perspectief geplaatst door deze te vergelijken met die van werkende mannen zonder kinderen in hun huishouden. Daarbij wordt ingezoomd op de groep mannen van 30 tot 50 jaar. Mannen zonder kinderen zijn namelijk veel vaker jonger dan 30 jaar of ouder dan 50 jaar dan mannen met kinderen en leeftijd heeft een sterke samenhang met de arbeidsmarktpositie. Ook zijn gegevens van de partners in de analyses meegenomen voor het in kaart brengen van de onderlinge verdeling van arbeid.

2. Arbeidspositie vaders

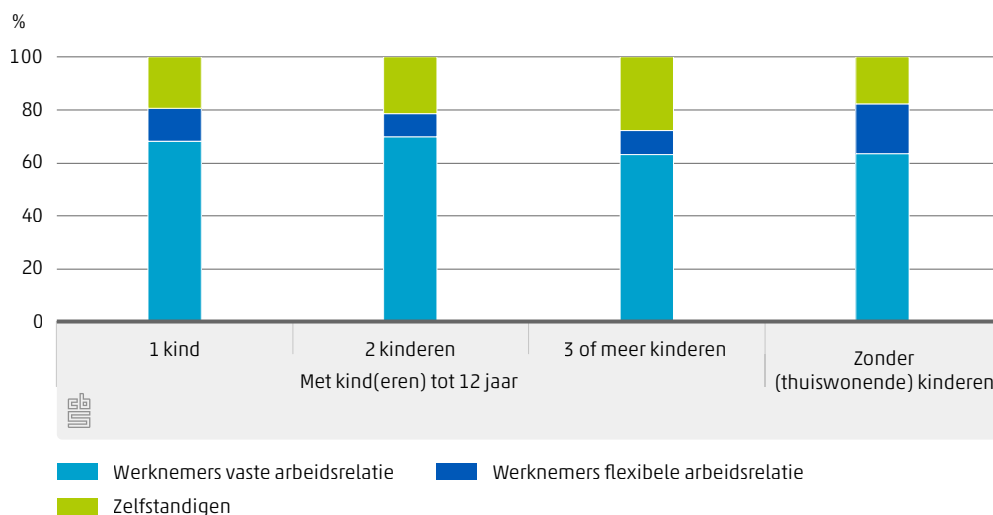
Vaders hebben vaker een vast dienstverband dan mannen zonder kinderen

Van alle werkende vaders met kinderen tot twaalf jaar werkt 86 procent in voltijd en 68 procent had een vast dienstverband. Onder werkende vaders met kinderen in de leeftijd tot zes jaar lag het aandeel flexibele arbeidsrelaties iets hoger dan onder vaders met oudere kinderen: respectievelijk 11 en 8 procent in 2017. Dat hangt samen met de jongere leeftijd van de vaders met jonge kinderen. Werken in een flexibele arbeidsrelatie komt namelijk vaker voor op jongere leeftijd. Het aandeel vaders dat werkzaam was als zelfstandige was daarentegen groter onder vaders met iets oudere kinderen (24 procent in 2017, tegen 21 procent van vaders met kinderen tot zes jaar). Het aandeel vaders

werkzaam als zelfstandige was het hoogst bij vaders met drie of meer kinderen. Vaders met één of twee kinderen hebben vaker een vast dienstverband dan vaders met drie kinderen.

Mannen met kinderen hebben vaker een vast dienstverband dan mannen zonder kinderen in dezelfde leeftijdsgroep van 30 tot 50 jaar: een verschil van 3 procentpunt. Voor flexibele dienstverbanden blijkt juist het omgekeerde: mannen zonder (thuiswonende) kinderen hadden in 2017 vaker een dergelijk dienstverband dan vaders van kinderen tot twaalf jaar (respectievelijk 19 procent en 9 procent).

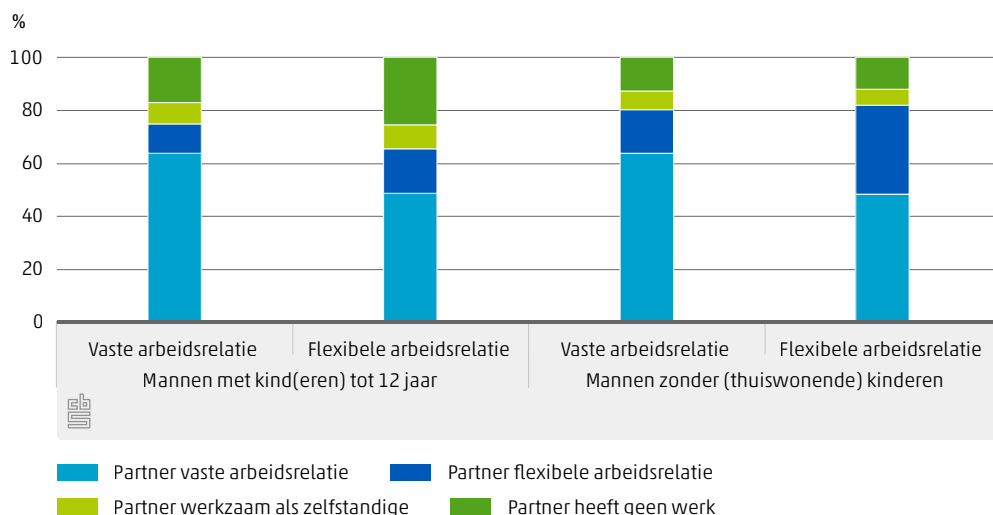
2.1 Werkende mannen (30 tot 50 jaar), 2017

Mannen met of zonder kinderen hebben even vaak partner met vaste arbeidsrelatie

Of er wel of geen kinderen zijn, partners van mannen met een vaste arbeidsrelatie zijn even vaak werkzaam in een vaste arbeidsrelatie (64 procent). Bij de mannen met een flexibel dienstverband geldt hetzelfde: 49 procent van de vaders en mannen zonder kinderen hebben een partner met een vast dienstverband. Mannen zonder kinderen

2.2 Mannelijke werknemers (30 tot 50 jaar), 2017

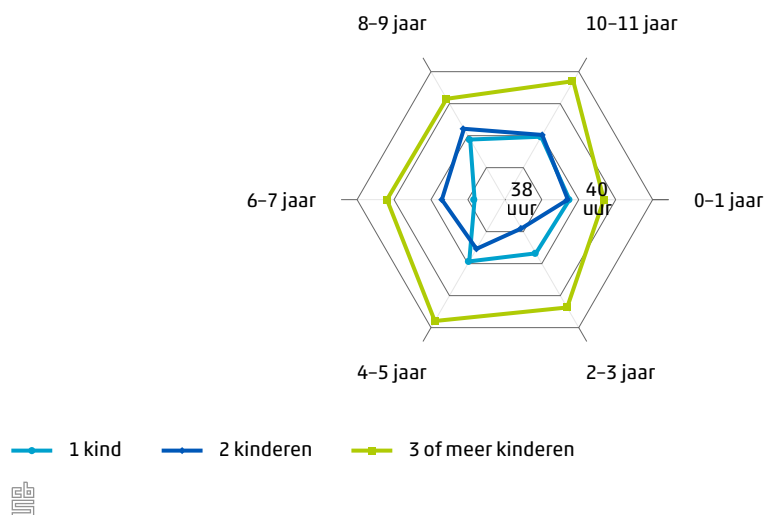
hebben vaker een partner die ook flexibel werkt: 33 procent van mannen zonder kinderen tegen 17 procent van de mannen met kinderen (in dezelfde leeftijdsgroep van 30 tot 50 jaar). Bij mannen met kinderen ligt het aandeel partners zonder werk beduidend hoger. Vaders met een flexibele arbeidsrelatie hebben vaker een partner zonder werk dan vaders met een vaste arbeidsrelatie.¹⁾

3. Arbeidsduur vaders

Vaders met minstens drie kinderen hebben langste werkweek

Bijna vier van de tien vrouwen schreeft hun wekelijkse arbeidsduur terug na de geboorte van het eerste kind, terwijl dit bij mannen nauwelijks het geval is (Alejandro Perez et al., 2018). De overgrote meerderheid van de vaders blijft voltijds werken. In grotere gezinnen van drie of meer kinderen werken vaders meer uren per week dan bij één of twee kinderen.

3.1 Arbeidsduur vaders naar leeftijd jongste kind, 2017

Van alle vaders met kinderen tot twaalf jaar werkte in 2017 14 procent in deeltijd (minder dan 35 uur per week). Meestal ging het dan om een gemiddelde werkweek van 20 tot 35 uur per week. Vaders van wie het jongste kind in het huishouden jonger was dan zes jaar werkten iets vaker in deeltijd dan vaders met oudere kinderen. In 2017 was dit verschil 1 procentpunt.

Vaders vinden zelf werktijden bepalen belangrijker dan deeltijds kunnen werken

Uit de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden is informatie te halen over het belang dat vaders hechten aan flexibele werktijden en in deeltijd kunnen werken. De mogelijkheid

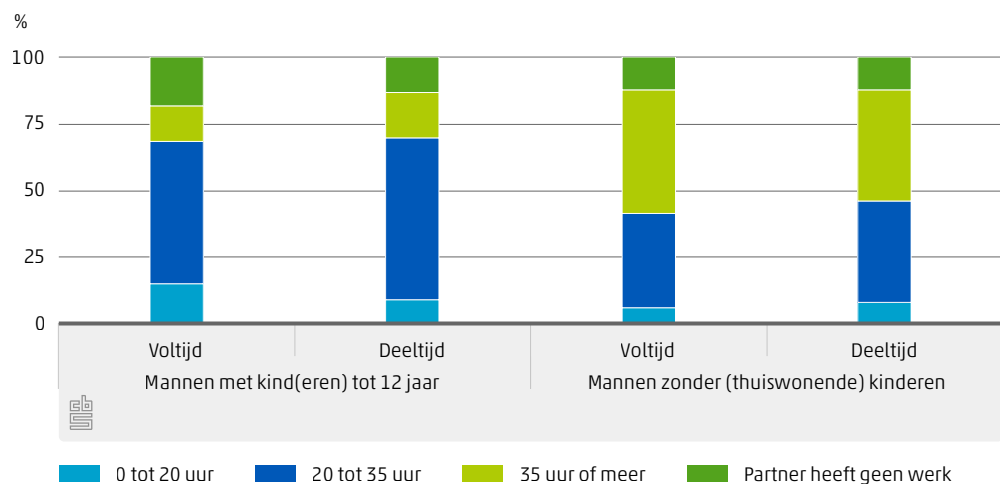
¹⁾ Omwille van de leesbaarheid zijn mannen die als zelfstandige werken hier buiten beschouwing gelaten. Cijfers (CBS StatLine, 2018b) laten zien dat de partner van een zelfstandige vaker zelf ook als zelfstandige werkt dan de partner van een werknemer.

om in deeltijd te kunnen werken werd in 2017 door 16 procent van de vaders met jonge kinderen tot zes jaar als zeer belangrijk ervaren, tegenover 14 procent van de vaders met kinderen van zes tot twaalf jaar. Bij mannen zonder thuiswonende kinderen in het huishouden lag dit een stuk lager, op 12 procent. Ook wordt de mogelijkheid om zelf de werktijden te kunnen bepalen meer verwelkomd door mannen met kinderen dan mannen zonder (thuiswonende) kinderen. In 2017 gaf ruim 48 procent van de vaders met kinderen tot zes jaar aan dit belangrijk te vinden en 46 procent van de vaders met oudere kinderen tot twaalf jaar, tegenover 44 procent van de groep mannen zonder kinderen.

Zonder kinderen werkt partner vaker voltijds dan met kinderen

Partners van mannen met kinderen tot twaalf jaar werken gemiddeld vaker in deeltijd dan partners van mannen zonder kinderen. Als de vader voltijds werkt, werkte de partner in 2017 in 53 procent van de gevallen in een middelgrote deeltijdbaan van 20 tot 35 uur per week. Dat was 35 procent van de partners van mannen zonder kinderen. Als de vader in deeltijd werkt, werkt de partner iets vaker in een voltijdbaan dan bij de vaders die voltijds werken. Bij mannen zonder kinderen is dat juist andersom: van degenen die deeltijds werken, werkt de partner iets minder vaak voltijds.

3.2 Arbeidsduur partner van werkende mannen (30 tot 50 jaar), 2017

4. Gebruik van verlofregelingen door vaders met baby's

Alle werknemers kunnen direct na de geboorte van hun kind gebruik maken van verschillende verlofsoorten zoals kraamverlof, maar ook ADV- of vakantiedagen om arbeid en zorg te combineren. In 2017 maakten bijna 9 op de 10 vaders direct na de geboorte van het kind gebruik van verlof. Het gebruik van verlofregelingen door vaders direct na de geboorte van het eerste kind is vergeleken met eerdere onderzoeksjaren (2015, 2013 en 2011) ongeveer gelijk gebleven (Alejandro Perez, 2018).

Werkende vaders hebben nadat hun partner bevallen is recht op twee dagen betaald kraamverlof, het zogenaamde vaderschapsverlof. Het maakt daarbij niet uit of een man fulltime of parttime werkt. Het kabinet gaat de duur van het vaderschapsverlof per 2019 uitbreiden naar vijf dagen. Ook gaat het kabinet per juli 2020 mogelijk maken dat vaders tot vijf weken extra verlof kunnen opnemen in de eerste zes maanden na de geboorte van hun kind. In deze periode ontvangen zij dan een uitkering ter hoogte van 70 procent van het loon.

In 2017 maakte een grote meerderheid, 87 procent van alle werkende vaders in de leeftijd van 15 tot 75 jaar met kinderen jonger dan één jaar, gebruik van een van de beschikbare verlofregelingen. Hierbij ging het onder meer om 71 duizend werkende vaders met ADV/vakantieverlof en 67 duizend vaders met kraamverlof, tegenover 8 duizend vaders die wel behoefte hadden maar geen kraamverlof opnamen in de eerste dagen na de geboorte (en ten slotte 6 duizend vaders die hier geen behoefte aan hadden). De twee belangrijkste redenen voor vaders om geen kraamverlof op te nemen direct na de geboorte waren dat het financieel niet haalbaar was en dat het werk het niet toeliet/of collega's onnodig werden belast door hun afwezigheid.

Als vaders concreet wordt gevraagd van welke verlofregeling ze het meest gebruik hebben gemaakt tijdens de kraamperiode, dan wordt ADV/vakantieverlof met 66 procent het vaakst genoemd in 2017, gevolgd door kraamverlof (62 procent van alle werkende vaders met verlof na de geboorte). Indien ADV/vakantieverlof direct na de geboorte van het jongste kind werd ingezet, namen de meeste vaders gemiddeld vijf tot veertien dagen op.

5. Ouderschapsverlof

Ouderschapsverlof is een additionele optie voor ouders om voor een langere periode hun arbeidsduur te verkorten. Deze verlofregeling is erop gericht om ouders in staat te stellen meer zorgtaken op zich te nemen en arbeid en zorg te kunnen combineren in de jaren dat de kinderen jong zijn. Vaders (en moeders) met kinderen jonger dan acht jaar kunnen bij hun werkgever een verzoek indienen voor het opnemen van ouderschapsverlof. In 2017 maakten 70 duizend vaders, oftewel 11 procent van alle werkende vaders met kinderen tot acht jaar, gebruik van ouderschapsverlof. Onder moeders was dat 2 keer zo veel. Vergeleken met 2015 is het gebruik van ouderschapsverlof nagenoeg niet veranderd (Portegijs, Alejandro Perez en Van den Brakel, 2018).

Een vrijwel even grote groep, 66 duizend werkende vaders, gaf aan wel behoefte te hebben maar geen verlof te hebben opgenomen. De twee vaakst genoemde redenen waarom men in het afgelopen jaar geen ouderschapsverlof opnam ondanks de behoefte zijn 1) geen of een te lage vergoeding dan wel financieel niet haalbaar en 2) ongunstig voor carrière of niet te combineren met huidige werkzaamheden.

Daarnaast zijn er duidelijke verschillen naar onderwijsniveau. Vaders met een hoog onderwijsniveau nemen vaker ouderschapsverlof op: 13 procent in 2017 tegenover 10 procent van de middelbaar opgeleide werkende vaders en 5 procent van de laag opgeleide vaders.

6. Thuiswerken

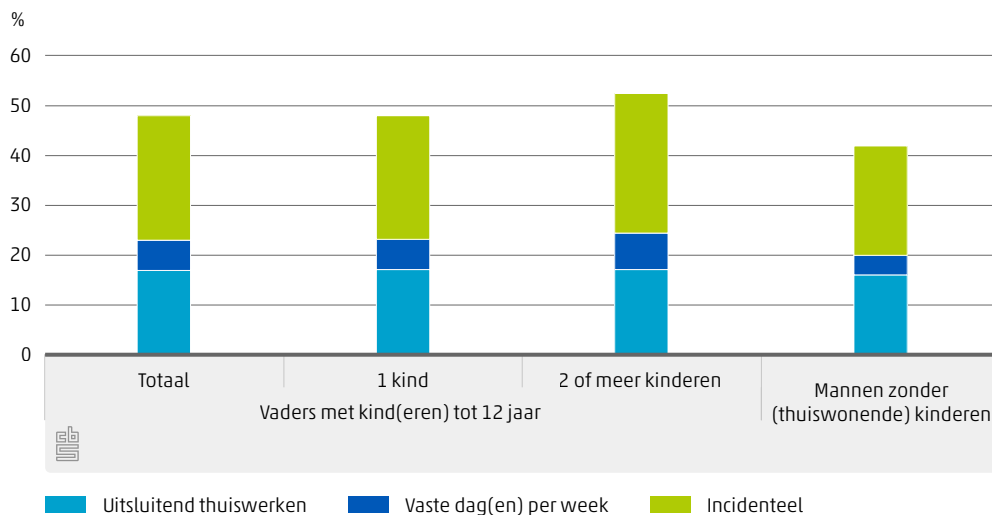
Vaders werken vaker thuis dan mannen zonder kinderen

Onder werknemers werken vaders doorgaans vaker thuis dan mannen zonder (thuiswonende) kinderen. Van de werkende vaders (van 30 tot 50 jaar) met een kind tot twaalf jaar werkte 48 procent thuis in 2017. Een kwart van alle vaders werkte op incidentele basis thuis. Daarnaast werkte bijna 17 procent uitsluitend vanuit thuis. Een kleiner aandeel, zo'n 6 procent van alle werkende vaders, had een vaste thuiswerkdag vastgelegd in overleg met de werkgever.

Bij mannen van 30 tot 50 jaar zonder (thuiswonende) kinderen ging het om iets lagere percentages: 22 procent incidenteel thuiswerk, 16 procent uitsluitend werken vanuit huis en 4 procent op een vaste dag. Hoewel vaders dus iets vaker thuiswerken, hangt de leeftijd van het jongste kind in het huishouden niet samen met de mate waarin vaders thuiswerken. Vaders met jonge kinderen (tot zes jaar) werkten even vaak incidenteel, uitsluitend of op een vaste dag thuis als vaders met oudere kinderen (zes tot twaalf jaar).

Het aantal kinderen in het gezin hangt daarentegen wel samen met de mate waarin vaders thuiswerken. Bijna 3 op de 10 werkende vaders met twee of meer kinderen werkten in 2017 incidenteel vanuit huis; 3 procentpunt meer dan vaders met één kind. Bij een vaste thuiswerkdag ging het respectievelijk om 6 en 7 procent.

6.1 Thuiswerken door werknemers (30 tot 50 jaar), 2017

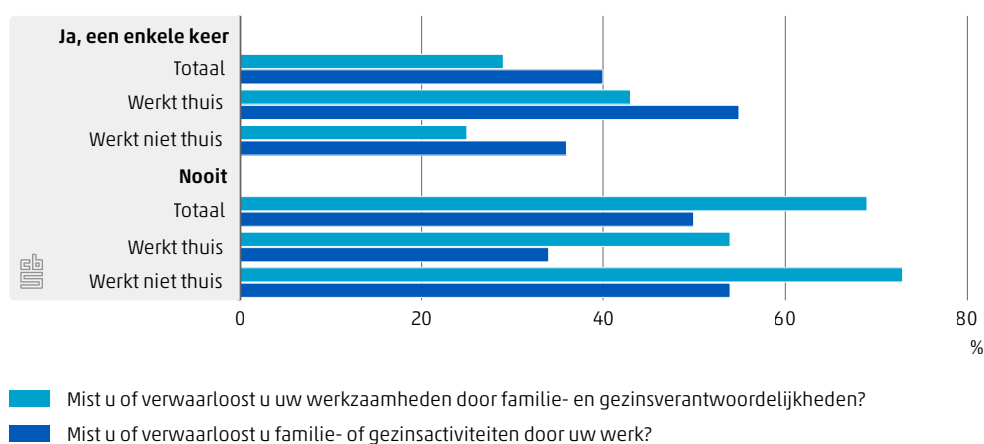

Arbeidsduur hangt ook samen met het wel of niet thuiswerken door vaders. Naarmate de gemiddelde werkweek langer is, werken vaders vaker vanuit huis. Van de vaders die in 2017 fulltime werkten (35 uur of meer per week) was 49 procent thuiswerker. Het aandeel thuiswerkers onder vaders is kleiner naarmate de werkweek korter is: bij een gemiddelde werkweek van 20 tot 35 uur is het aandeel thuiswerkers nog 43 procent, bij een nog kleinere werkweek tot twaalf uur is dat 11 procent.

7. Vaders over (autonomie in) de werk-privébalans

In de Nationale Enquête Arbeidsomstandigheden (2017) is aan werknemers niet alleen gevraagd of ze hun eigen werktijden kunnen bepalen, maar ook of ze er wel of geen belang aan hechten. Vaders van 30 tot 50 jaar met kinderen in de leeftijd tot twaalf jaar scoren hier hoger op dan mannen van dezelfde leeftijd zonder kinderen (zie paragraaf 3). Werknemers werd ook gevraagd of ze hun werk missen of verwaarlozen door familie- en/of gezinsverantwoordelijkheden. Een derde van de werkende vaders zei dat dit een enkele keer voorkomt; een ruime meerderheid, 62 procent, gaf aan dit nooit voorkomt. Onder mannen zonder kinderen geeft 75 procent aan dat dit nooit voorkomt, en 23 procent een enkele keer. De groep vaders die thuiswerkt geeft vaker aan dat het werk er wel eens bij inschiet vanwege familie- en/of gezinsactiviteiten dan vaders die niet thuiswerken. Slechts 2 procent van de vaders zei dat dit vaak voorkomt, ongeacht of ze wel of niet thuiswerken. Meer dan de helft van de thuiswerkende vaders gaf aan dat het werk nooit het onderspit delft door familie- en/of gezinsactiviteiten, tegenover bijna drie kwart van de vaders die nooit thuiswerken.

7.1 Vaders¹⁾ met kind(eren) tot 12 jaar over werk-privébalans, 2017

Bron: CBS, TNO.

¹⁾ Alleen werknemers.

Ten slotte is bekeken of werk (wel eens) ten koste gaat van familie- en/of gezinsactiviteiten. In 2017 gaf 45 procent van de werkende vaders met kinderen in de leeftijd tot twaalf jaar aan dat dit wel een enkele keer voorkwam, tegenover 37 procent van de mannen zonder kinderen. Thuiswerkende vaders zeiden beduidend vaker dan niet-thuiswerkende vaders een gezinsactiviteit een enkele keer te hebben gemist vanwege het werk. Een op de tien thuiswerkende vaders gaf aan dat dit vaak voorkwam, tegenover 7 procent van de niet-thuiswerkende vaders. Ruim een derde van de thuiswerkende vaders zei dat familie- en/of gezinsactiviteiten nooit in het gedrang kwamen door werk, tegenover ruim de helft van niet-thuiswerkende vaders.

8. Samenvatting

Er zijn duidelijke verschillen tussen mannen met kinderen tot twaalf jaar en mannen zonder (thuiswonende) kinderen wat betreft de arbeidsduur en positie in de werkring. Vaders hebben vaker een vast dienstverband en een middelgrote deeltijdbaan. Partners van vaders met kinderen tot twaalf jaar werken gemiddeld vaker in deeltijd dan partners van mannen zonder kinderen. Bij de verlofregelingen die kunnen worden ingezet vlak na de geboorte worden met name ADV- of vakantieverlof en kraamverlof door prille vaders opgenomen. Van het recht op (langdurig) ouderschapsverlof wordt door werkende vaders minder gebruik gemaakt dan door moeders. Wel werken vaders, vooral als ze meer dan één kind hebben, relatief vaak thuis; beduidend vaker dan mannen zonder kinderen. Ook hechten vaders meer belang aan het zelf kunnen bepalen van de eigen werktijden. Daarnaast laten meer vaders dan mannen zonder kinderen hun werk wel eens schieten in verband met familie- en/of gezinsverantwoordelijkheden. En omgekeerd moeten ze door het werk vaker dan mannen zonder kinderen wel eens verstek laten gaan bij familie- en/of gezinsactiviteiten.

Literatuur

Alejandro Perez, S. (2018). Veel vaders nemen extra verlof op na geboorte kind. <https://esb.nu/kort/20042498/veel-vaders-nemen-extra-verlof-op-na-geboorte-kind> (30 juni).

Alejandro Perez, S., M. van den Brakel en W. Portegijs (2018). Welke gevolgen heeft ouderschap voor werk en economische zelfstandigheid? In: W. Portegijs en M. van den Brakel (red.). Emancipatiemonitor 2018. Sociaal en Cultureel Planbureau/ Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag. <https://digitaal.scp.nl/emancipatiemonitor2018/welke-gevolgen-heeft-ouderschap-voor-werk-en-economische-zelfstandigheid/>

CBS (2016). Vrouwenemancipatie vordert langzaam. CBS nieuwsbericht. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2016/50/vrouwenemancipatie-vordert-langzaam> (13 december).

Merens, A. en M. van den Brakel (2018). Hoe doet Nederland het ten opzichte van andere EU-landen? In: W. Portegijs en M. van den Brakel (red.). Emancipatiemonitor 2018. Sociaal en Cultureel Planbureau/ Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag. <https://digitaal.scp.nl/emancipatiemonitor2018/hoe-doet-nederland-het-ten-opzichte-van-andere-eu-landen/>

Portegijs, W., S. Alejandro Perez en M. van den Brakel (2018). Wie zorgt er voor de kinderen? In: W. Portegijs en M. van den Brakel (red.). Emancipatiemonitor 2018. Sociaal en Cultureel Planbureau/ Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag. <https://digitaal.scp.nl/emancipatiemonitor2018/wie-zorgt-er-voor-de-kinderen/>

The Economist (2017). Parents now spend twice as much time with their children as 50 years ago. <https://www.economist.com/graphic-detail/2017/11/27/parents-now-spend-twice-as-much-time-with-their-children-as-50-years-ago>

StatLine

CBS StatLine (2018a). Geboorte; kerncijfers. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/37422ned/table?dl=197C6>

CBS StatLine (2018b). Werkzame beroepsbevolking; arbeidspositie partner, inkomen en kenmerken. <http://opendata.cbs.nl/StatLine/#/CBS/nl/dataset/83685NED/table?dl=18432>

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2018-2019	2018 tot en met 2019
2018/2019	Het gemiddelde over de jaren 2018 tot en met 2019
2018/'19	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2018 en eindigend in 2019
2016/'17-2018/'19	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2016/'17 tot en met 2018/'19

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Eindredactie Statistische Trends

Marion van den Brakel
Moniek Coumans
Annelie Hakkenes-Tuinman
Brigitte Hermans
Suzanne Loozen

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Centraal Bureau voor de Statistiek

Ontwerp
Edenspiekermann

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2019.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.